

KARABAĞ ZAFERİ KUTLU OLSUN

Gürbüz MIZRAK

Kaynak:

https://drive.google.com/file/d/14JD_gBtX2tZVLAL1bbj38jxCIJZT-Ya9/view

Katliamcı Ermenistan'ın 27 Yıl Devam Eden İşgali

Azerbaycan ile Ermenistan arasında 1991 yılının sonlarında başlayan sıcak savaşta, arkasına Rusya ve Ermeni Diasporası'nın desteğini alan Ermeniler, Dağlık Karabağ bölgesini işgal ettiler. Hocalı kasabasında 20. yüzyılın en yüz kızartıcı katliamlarından birini yaptılar.

Hocalı kasabası Ermenilerce aylarca top ateşine tutuldu, abluka altına alınarak etrafıyla bağlantısı kesildi. Katliamın gerçekleştiği tarihlerde daha önceden kaçanlar dışında kasabada 3 bin civarında Azerbaycan Türkü bulunmaktaydı. İsyancı Ermeni kuvvetleri, Sovyetlerin Hankenti'ndeki 366. Mekanize Alayı'nın da desteğiyle 25 Şubat'ı 26 Şubat'a bağlayan gecede Hocalı'yı işgal ederek 83 çocuk, 106 kadın ve 70'den fazla yaşlı dahil olmak üzere toplam 613 kişiyi katlettiler. Kayıplar dâhil edildiğinde katledilen toplam Azerbaycanlı sayısının 1300 kişi olduğu tahmin edilmektedir. Ermeni katiller isyancı dedelerine layık olmak için ellerinden geleni yapmışlar, tıpkı onlar gibi hamile kadınlara ve çocuklara vahşet uygulamışlar, öldürdükleri insanların gözlerini oymuşlar, cesetlerini yakmışlardı.

Eylemlere katılanların itirafları ve diğer görgü tanıklarının ifadeleri, Hocalı'da yapılanların Birleşmiş Milletlerin soykırım kriterlerinden sayılan ve "*nefret suçu*" ve "*toplu katliam*" kapsamlarına girdiğini göstermiştir.

Hocalı'da yaşanan bu katliama Birleşmiş Milletler gerekli reaksiyonu ortaya koyamamış, etkili tedbirler alamamıştır.

Hocalı'da Ermeni katiller tarafından katledilen çocukların bir kısmının resimleri.

Türkiye'nin de yer aldığı gruplar konuyu telin edici, kınayıcı tepkilerini göstermişlerdir:

- Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi üyeleri, Arnavutluk, Azerbaycan, Birleşik Krallık, Bulgaristan, Lüksemburg, Makedonya, Norveç ve Türkiye tarafından yayımlanan 324 No'lu Avrupa Konseyi Bildirgesi'nde; *"Ermeniler tüm Hocalıları katlettiler ve tüm şehri harap ettiler"* ifadesi geçmiş;
- İnsan Hakları İzleme Örgütü, Hocalı Katliamı'nı *"Dağlık Karabağ'ın işgalinden bu yana gerçekleşen en kapsamlı sivil katliam"* olarak nitelendirmiş;

- Meksika Senatosu, Pakistan Senatosu, Kolombiya Parlamentosu, Çek Cumhuriyeti Parlamentosu Dış İlişkiler Komitesi ile ABD'nin Teksas, New Jersey, Massachusetts, Georgia eyaletlerinde kabul edilen kararlarda Hocalı Katliamı "soykırım" olarak vasıflandırılmıştır.

Bu katliamın emirlerini verenlerden Taşnaksutyun örgütü liderlerinden Robert Koçaryan, maalesef ödüllendirilmesine önce başbakan daha sonrada Ermenistan Devlet Başkanı yapılmış, diğer sorumlular da Ermenistan'da üst düzey yönetimlere getirilmiştir.

Azerbaycan ve Ermenistan Savunma Bakanları ile Karabağ'daki ayrılıkçı Ermenilerin temsilcileri arasında 9 Mayıs 1994 tarihinde ateşkes imzalandı. Sovyetlerin son döneminde başlayan çatışmalardan bu ateşkese kadar geçen sürede Ermeni saldırıları sonucu;

- Azerbaycan topraklarının %20'si işgal edilmiş (**Harita 1**),

Harita 1: Ermenistan'ın işgal ettiği Azerbaycan toprakları (Dağlık Karabağ Bölgesi, Laçın, Kubatlı, Zengilen, Cebrail, Fuzuli, Ağdam ve Kelbecer).

- Binlerce Azerbaycan Türkü hayatını kaybetmiş, binlercesi yaralı ve sakat kalmış,
- bir milyon civarında Azerbaycan Türk'ü evini, geçim kaynağı olan arazisi ve hayvanlarını kaybederek göçmen durumuna düşmüş,
- Milyarlarca lira maddi zarara uğranmış ve

Azerbaycan'ın nüfus yapısında önemli değişimler meydana gelmiştir.

Savaşın başından itibaren Ermenileri destekleyen Rusya, Azerbaycan-Ermenistan sorununun uluslararası platforma taşınmasından rahatsız oldu. Türkiye'yi bölgeden uzak tutmak için çaba sarf etti. Ateşkes anlaşmasından sonra da Ermenistan'a olan desteğini sürdürdü. Ermenistan'ı silahlandırmaya devam etti. Ermeniler aldıkları silah desteğiyle saldırganlıklarını devam ettirdiler.

Türk halkı gelişmelerde hep dost ve kardeş Azerbaycan'ın yanında yer almıştır. Ermenistan'la yapılan görüşmelerde iyi ilişkileri başlatmanın ön şartı olarak "*Ermenistan'ın işgal ettiği Azerbaycan topraklarından çıkması*" koşulmuştur.

2005 yılı içerisinde Yukarı Karabağ sorunu ile ilgili Azerbaycan açısından bazı olumlu gelişmeler oldu. Bu gelişmelerin başında Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nin (AKPM) Yukarı Karabağ'la ilgili aldığı karar yer almaktadır. Britanyalı parlamenter David Atkinson'un okuduğu rapor çerçevesinde Strazburg'da Uluslararası hukuki bir belge niteliği taşıyan karar onaylandı. Kararda Ermenistan saldırgan bir devlet, Yukarı Karabağ ise ayrılıkçı bir rejim olarak nitelendirildi. Ayrıca kararın yorumunda, Yukarı Karabağ'ın kendi geleceğini tayin hakkının bulunmadığını belirtildi.

Uluslar arası platformlarda Azerbaycan lehine alınan kararlara rağmen herhangi bir olumlu adım atılmamış; Azerbaycan ile Ermenistan arasında anlaşmayı sağlamak amacıyla Rusya, ABD ve Fransa'nın oluşturduğu AGİT Minsk Grubu, problemi çözmek yerine 27 yıldır Azerbaycan'ı oyalayan bir yöntem izlemiştir. Bunda Rusya'nın Güney Kafkasya'daki çıkarları, Fransa ve ABD'de bulunan Ermeni diasporasının bu ülkelerdeki etkinliği olmuştur. Ermenistan'da iki askerî üssü de bulunan Rusya, yıllardır Ermeni ordusuna destek vermiştir. Güney Kafkasya'yı "arka bahçesi" olarak gören Moskova yönetimi, bölgedeki "dondurulmuş problemin" ve buna bağlı statükonun sürmesi doğrultusunda politika izlemiştir.

Karabağ Zaferi Ve Sonuçları

Ulus devlet inşasını olgunlaştırıp ekonomisini geliştiren Azerbaycan, ordusunu modernize etti, attığı doğru adımlar ve yürüttüğü projelerle "kendi göbeğini kendisi kesecek" güce ulaştı. Bu süreçte kardeş Türkiye Cumhuriyeti'nin Azerbaycan'a sağladığı teknik destek ve bilgi paylaşımının da önemli katkıları olmuştur.

Ermenistan'ın 2020'nin Temmuz ayında Tovuz bölgesine saldırdı. Tovuz, Azerbaycan'ın Karabağ ile bağlantısı olmayan ve enerji hatlarının geçtiği stratejik öneme sahip bir bölgedir. Türkiye'ye giden Bakü-Tiflis-Ceyhan ve Bakü-Tiflis-Erzurum boru hatları bu bölgeden geçmektedir. Aynı zamanda Bakü-Supsa petrol boru hattı yine buradan Gürcistan kıyılarına erişmektedir. Enerji hatlarına ek olarak Bakü-Tiflis-Kars demir yolu gibi kritik taşıma ve lojistik hatları da aynı şekilde bu bölgeden geçmektedir. Buraya saldırı meselenin Karabağ ile sınırlı kalmadığını, Ermenistan'ın düşmanca tavrını açık seçik gösteriyordu. Ermenilerin bu saldırısı, Azerbaycan tarafından karşı ateşle püskürtüldü. Azerbaycan yönetimi

Dünya kamuoyuna Ermenistan'ın daha geniş çaplı bir saldırı hazırlığı içerisinde olduğunu da duyurdu.

Azerbaycan'ın, Ermenistan'ın saldırgan tavrının kırılması ve işgal altındaki topraklarının kurtarılması için savaş dışında bir seçeneği kalmamıştı. Askeri ve ekonomik yönden güçlenmiş, içeride düşmanına karşı millî birliğini sağlamış Azerbaycan, topraklarını kurtarmaya hazırды. Bunun için son bir fırsat ve Uluslararası konjüktürün uygun olacağı bir zaman bekleniyordu.

Ermenilerin 27 Eylül 2020 tarihinde Azerbaycan'ın sivil yerleşim yerlerine saldırması bardağı taşıran son damlalardan oldu. Bu tarihte başlayan savaş 44 gün sürdü. Bu süre içinde Azerbaycan ordusu işgal altındaki Dağlık Karabağ ve çevresindeki yedi reyonda 290 dan fazla yerleşim yerini kurtardı. Bunların arasında Kubadlı, Zengilan, Cebraıl ve Füzuli gibi stratejik iller ve buralara bağlı sayısız köy; ayrıca Laçın, Hocalı, Terter ve Hocavend'e bağlı birçok köy de bulunmaktadır.

Azerbaycan ordusu tüm cephe hattında işgalci Ermeni unsurlarına karşı üstünlük kurmuş, bilhassa İHA/SİHA ve elektronik harp sistemleri sayesinde hava üstünlüğünü tüm çatışma boyunca elinde bulundurmuştur. Sahada üst üste yaşadığı kayıplar Ermeni güçlerinin direncini kırmış, özellikle son dönemde Azerbaycan ordusu rahat kazanımlar elde etmeye başlamıştır. Şuşa ilinin de işgalden kurtarılması Ermenistan'ı mağlubiyeti kabul etmeye zorlamıştır.

Yapılan çatışmalarda " Hocalı'nın Rövanşı" alınmış sayılabilir. Azerbaycan topraklarının Ermeniler tarafından işgali sırasında, Dünyanın değişik yerlerinden Ermenistan'a yardıma gelen profesyonel katiller Hocalı'da soykırım yapmışlardı. Büyük ihtimalle bu katillerden çoğu yine Karabağ Savaşında Ermenistan'a yardıma gelmiş ve

Mutabakata göre;

- Dağlık Karabağ'da -yani Azerbaycan topraklarında- bulunan işgalci Ermenistan birlikleri tamamen çekilecek, ancak bölgedeki Ermeni nüfusun varlığı korunacak;
- Laçın koridoru ve Dağlık Karabağ'da (Şuşa hariç) Rus Barış Gücü görev yapacak. Komuta karargâhı Hankendi şehrinde yer alacak;
- Her beş yıllık sürecin dolmasından altı ay önce taraflardan biri (Azerbaycan yahut Ermenistan) reddini beyan etmedikçe, Rus gücünün bölgede bulunuşu otomatik olarak beş yıl daha uzayacak;
- Nahçıvan ve Azerbaycan'ı birbirine bağlayan bir koridor kurulacak; bu koridorla Türkiye ve Azerbaycan'ın kara yolu ile birbirine bağlanması mümkün olacak; vatandaşların, araçların ve yüklerin her iki yönde engelsiz taşınması ve ulaşım bağlantıları garanti edilecektir.

Antlaşmadaki bu olumlu ifadelere karşılık bazı maddelerin uygulanmasında zorluklar yaşanacağı tahmin edilmişti.

Şöyle ki:

- Mutabakatın en kaygı veren maddesi, Rus Barış Gücü'nün bölgeye gelmesi ile ilgili olanıydı. Rus askerinin bölgedeki varlığı endişe kaynağı olmayı sürdürmüştü.
- Mutabakata dâhil edilen Nahçıvan ve Azerbaycan arasında kurulması planlanan koridorla ilgili madde büyük bir başarı olsa da bunun nasıl hayata geçirileceği konusunda ciddi belirsizlikler bulunmaktaydı. Ermenistan topraklarından geçecek olan koridorun nasıl bir statüye sahip olacağı, İran-Ermenistan bağlantısının nasıl sağlanacağı gibi cevaplanması gereken pek çok soru vardı.

- Şuşa hariç Dağlık Karabağ'daki durum çeşitli belirsizlikler içermektedir. Ermeni nüfusun bölgedeki varlığının devam etmesi ve Rus Barış Gücü'nün bölgede bulunması, idari anlamda çeşitli sorunlar yaratacağı gibi görünmektedir.

2020 yılındaki II. Karabağ Savaşı sonrasında kazanılan zafer ve bunun sonucu yapılan mutabakat Azerbaycan'da bir gevşemeye neden olmadı, güvenilmeyen düşmana karşı tedbirler alınmaya devam edildi. Öncesinde olduğu gibi Türk ordusunun yıllarca teröre karşı sürdürdüğü mücadelede kazandığı tecrübelerden de yararlanılarak özel eğitimler ve hazırlıklar yapıldı. İşgalden kurtarılan Karabağ topraklarında Komando Birlikleri konuşlandırıldı. Azerbaycan ordusu dünyanın önemli ordularından birisi haline getirildi.

Azerbaycan Ordusunun tam kontrol sağlayamadığı Rusya barış gücünün kontrolündeki bölgede, kendini sözde "Dağlık Karabağ Cumhuriyeti" olarak isimlendiren bir yapı varlığını devam ettirmeye çalışıyordu. Bu oluşum 9 Eylül 2023'de bir "başkan" seçerek kendisini "bağımsız devlet" olarak adlandırmıştı. Azerbaycan toprağında 10 bin kişilik silahlı güç oluşturmuş, tanklar ve zırhlı araçlar edinmiş, çevresine mayın döşeyerek sivilleri de tehdit eder duruma gelmişti.

Mutabakat metnine göre Ermenistan Karabağ'da Azerbaycan'ın egemenliğini tanımıştı. Ancak mutabakat metnindeki maddelere uymamaya ve açık şekilde Karabağ'daki silahlı ayrılıkçı yapıyı desteklemeye devam ediyordu. Ermenistan ile Dağlık Karabağ arasında insani amaçlarla bağlantıyı sağlayan Laçın-Hankendi yolu, silah taşımacılığı ve Karabağ'daki maden sahalarının yasadışı yağmalanarak Ermenistan'a götürülmesi amacıyla kullanılıyordu. Bu yolun kontrolü için Azerbaycan 23 Nisan 2023'te sınırdaki kontrol noktası oluşturdu.

Dağlık Karabağ bölgesindeki Ermeni silahlı güçleri, Azerbaycan ordusunun mevzilerine sistematik şekilde ateş açıyor, arazilere mayın döşemeyi sürdürüyordu. Bu çerçevede;

- **Azerbaycan'a yönelik tacizler artmaya başlamış; Karabağ bölgesinde Ermenilerce 2023 yılının Temmuzunda 28, Ağustosta 45 ve Eylülde ise 61 provokasyon gerçekleştirilmişti.**
- **Ermeni güçleri mayınlardan temizlenen arazilere yeniden mayın döşemişti:**
 - ✓ **Azerbaycan ordusuna ait bir kamyonun Azerbaycan mevzilerine giden ikmal yolundan geçişi sırasında silahlı Ermeni gruplar tarafından önceden döşenen tanksavar mayının patlaması sonucu askeri kamyonda bulunan 2 asker şehit olmuş, bir asker de yaralanmıştı.**
 - ✓ **Hocavent ili Ahmetbeyli-Fuzuli-Şuşa kara yolunda Azerbaycan Otomobil Yolları Devlet Ajansına ait kamyonun geçiş anında yasa dışı Ermeni güçlerince döşenen mayına çarpması sonucu meydana gelen patlamalarda 2 kişi hayatını kaybetmiş, olay yerine giden polis aracın da bulunan 4 polis memuru de şehit olmuştu.**
- **Ermenistan silahlı kuvvetlerine bağlı birliklerin saldırısında Şuşa'da 1 sivil öldürülmüştü.**

Dağlık Karabağ'da bir türlü bitmeyen Ermeni terör ve taciz saldırılarını durdurmak gerekiyordu. Bu çerçevede;

- **Mutabakatta verilen kararların uygulanması;**
- **Karabağ ekonomik bölgesinde gerçekleştirilen büyük çaplı provokasyonların önlenmesi;**

- Yasa dışı bölücü kukla rejimin kendisini feshetmesinin sağlanması;
- Ermeni silahlı kuvvetlerinin silahsızlandırılarak, askeri altyapılarının etkisiz hale getirilip Dağlık Karabağ'dan çıkarılması;
- İşgalden kurtarılan topraklara dönen sivil halkın güvenliğinin sağlanması ve
- Bölgede anayasal yapısının yeniden tesis edilmesi

amaçlarıyla 18 Eylül 2023 günü Azerbaycan operasyon başlattı.

Operasyonda **Dağlık Karabağ'daki:**

- **Sivil Ermenilere, "Ermenistan silahlı kuvvetlerinin askeri tesislerinin bulunduğu mekanlardan uzak durma ve onlara destek olmama" çağrısı yapıldı.**
- **Azerbaycan Cumhuriyeti kanunları ve uluslararası insani hukuk normlarına uygun olarak kamu, sosyal, eğitim, sağlık, dini ve diğer tesislerin korunması ve savunması sağlandı.**
- **Kadınlar, çocuklar, yaşlılar, bedensel engelliler ve hastalara gerekli tıbbi ve diğer yardımlar sağlandı, içme suyu ve yiyecek ihtiyaçların karşılandı.**
- **Nüfusun tehlikeli bölgeden tahliyesini sağlamak amacıyla Laçın yolu üzerinde ve diğer istikametlerde insani koridor ve kabul noktaları oluşturuldu.**
- **Siviller ve altyapı tesisleri hedef alınmadı, sivilere yönelik zararların oluşması önlendi.**
- **Yüksek hassasiyetli silahlarla meşru hedefler vuruldu, yalnızca terörist unsurlar ve bunların zararlı altyapıları etkisiz hale getirildi.**

Operasyonun başlatılmasından yaklaşık 24 saat sonra ayrılıkçı Ermeni güçleri ateşkes istedi. Yapılan görüşmelerde Azerbaycan, Dağlık Karabağ üzerindeki egemenliğini yeniden tesis etti. Buradaki Ermeni güçlerinin silahsızlandırılarak sınır dışı edilmeleri sağlandı. Bölgede hâkimiyet kuruldu. Azerbaycan Cumhuriyeti'nin anayasal yapısının tesisi ve acil ihtiyaçların karşılanması için çalışmalar başlatıldı. Azerbaycan ile Nahçıvan arasında ulaşım koridorunun açılacağı vurgulandı. Öncelerde savaş nedeniyle Dağlık Karabağ'ı ve işgal edilmiş bölgeleri terk etmiş mültecilerden evlerine dönenlerin ve döneceklerin emniyetlerinin sağlanması için tedbirler alındı. Böylece operasyon başlangıcında ortaya konan hedeflerin önemli bir kısmı gerçekleştirilmiş oldu.

Zengezur tarihî olarak Azerbaycan toprağıydı. Zengilan, Kubadlı ve Laçın'ı da kapsayacak şekilde Nahçıvan'dan Karabağ'a uzanan geniş bir bölgeyi ihtiva ediyordu. 1920'li yıllarda SSCB yöneticileri Zengezur'u ikiye bölerek Batı Zengezur Ermenistan'a verdiler. Doğu Zengezur ise Azerbaycan'ın bir parçası olarak kaldı. Bu suretle Azerbaycan ile Nahçıvan'ın kara bağlantısı kesilmiş oldu.

Karabağ Savaşı sonunda imzalanan 10 Kasım 2020 tarihli Ateşkes Anlaşmasının 9. maddesine göre açılması gereken Zengezur Koridoru (**Harita 3**), Ermenistan'ın oyalama politikası nedeniyle açılmamıştı. Yaklaşık 43 km lik koridorun açılmasıyla Azerbaycan'ın hedefi, karasal olarak Nahçıvan ve Türkiye'ye ulaşma imkânı elde ederek Nahçıvan'ı canlandırıp, kuşatılmışlıktan kurtarmaktır.

Harita 3. Nahçıvan ile Azerbaycan'ın arasındaki bağlantıyı sağlayacak Zengezur Koridoru'nun tasarlanan güzergahı.

Nahçıvan'ın Azerbaycan'la kara bağlantısı olmaması Azerbaycan'ın, Nahçıvan'ın ve Türkiye'nin hareket kabiliyetlerini düşürmektedir. Bu kopukluk;

- Azerbaycan'ın enerji ve transit imkânlarından Gürcistan'ın ve İran'ın yararlanmalarını sağlarken, bundan Nahçıvan'ın mahrum kalmasına;
- Transit taşımacılıkta Azerbaycan'ın, Nahçıvan'ın ve Türkiye'nin İran'a bağımlı hale getirilmesine;
- ✓ Türkiye'den çıkan ve İran üzerinden Orta Asya'ya giden ticari araçlardan İran yüklü miktardaki paralar almasına;
- ✓ Geçişleri yavaşlatarak sınırlarda uzun araç konvoylarının birikmesine;
- ✓ Gecikmeler nedeniyle taşınan taze sebze ve meyve gibi gıdalar bozulmasına

neden olmaktadır.

İran; Türkiye-Azerbaycan-Ermenistan ilişkilerinin normalleşmesi ve Zengezur Koridoru'nun açılmasıyla;

- Türkiye'nin, Ermenistan'ın Batı'ya açılan kapısı olacağı;

- Bunun da İran-Ermenistan ticaretini azaltacağı, Türkiye'nin Ermenistan piyasasına hâkim olmasını doğuracağı,
- Türkiye'nin Kafkasya'daki etkinliğini artıracacağı,
- İran'ın Hazar'dan Basra Körfezi'ne uzanan enerji koridoru olma yönündeki gayretleri baltalayacağı

kaygılarını taşımaktadır. İran bu kaygıları nedeniyle Türkiye ve Azerbaycan'ı rakip olarak görmektedir. Kendisini bir İslam devleti olarak deklere ederken, bununla çelişen bir dış politika izleyerek, Hristiyan blokun desteklediği ve Hocalı'da müslüman soykırımı yapmış Ermenistan'ın yanında yer almaktadır.

Azerbaycan topraklarını işgali etmesi, Türkiye ve Gürcistan ile ihtilafları Ermenistan'ı yalnızlığa mahkûm ederek Rusya'ya bağımlı, İran'a karşı zayıf, Türkiye, Azerbaycan ve Gürcistan ile kuşatılmış ülke konumuna düşürmüştü. İkinci Karabağ Savaşından alınacak dersler ve Zengezur Koridoru gibi imkanlar Ermenistan için yeniden bir durum değerlendirmesini gerektirmektedir. Ermenistan'ın, kendini Diasporasının yönlendirmesinden kurtarması, Türkiye ve Azerbaycan'la ilişkilerini düzeltmesi, bu ülkeye Kafkasya'da doğmakta olan süreçten yeni imkânlar sağlayacaktır. Bu çerçevede Zengezur Koridoru Ermenistan'a kendisi için örülen jeopolitik kuşatmadan çıkış yolu sunacaktır. Kuşatmadan kurtulmuş bir Ermenistan, komşularıyla ekonomik ve kültürel ilişkilerini geliştirebilir. Savunmaya harcadığı kaynaklarını öncelikli sektörlerine ayırarak ekonomisini kalkındırıp, turizmini geliştirebilir. Emperyalist devletlerin bir ön karakolu olup, kazandığı düşmanlıkları barış ve iyi ilişkilere dönüştürerek, bölgesel işbirliği imkanlarından yararlanıp, coğrafyasında bir barış adası olabilir.

Zengezur Koridoru ile bağlantılı olacak Türkiye-Nahçıvan hattında ve Azerbaycan topraklarında demir

ve kara yolu ıslahı ve yapımı çalışmaları başlatılmış durumdadır. Bu kapsamda Azerbaycan'da, başkent Bakü'den Fuzuli ilinin Horadiz kasabasına kadar demir yolu hattı zaten işlek durumdadır. Yapılan planlamaya göre Horadiz'den Nahçıvan'ın Ordubad iline uzanan 166 kilometrelik yeni demir yolun hattı inşa edilmesi gerekmektedir. Hattın Ermenistan kısmından geçecek 43 kilometrelik bölümünün inşaatı için Azerbaycan, Rusya görüşmeler yapacaktır. Azerbaycan'ın Ermenistan ile değil Rusya ile görüşecek olmasının nedeni, Ermenistan demir yollarının mülkiyetinin Rusya'ya ait olmasından kaynaklanmaktadır. Nahçıvan'da ise Ordubad'dan Velidağ istasyonuna kadarki 158 kilometrelik hat ise kapsamlı olarak tamir edilip, 14 kilometre daha uzatılacaktır. Diğer taraftan Türkiye ve Azerbaycan'ın, Kars'ı Nahçıvan'a bağlayacak demir yolu hattı projesi uygulamaya konmuştur.

Demir yolu hattına paralel olarak aynı gzerghlarda kara yollarının da inşası planlanmaktadır. Hali hazırda Azerbaycan, Zengezur'a uzanacak Ahmetbeyli-Horadiz-Mincivan-Ağbend otoyolu projesine başlatmıştır. Bu projelerin tümü gerçekleştirildiğinde Türkiye-Azerbaycan-Rusya arasında kesintisiz kara ve demir yolu iletişimi sağlanmış olacaktır.

10 Kasım 2020'de imzalanan Azerbaycan, Rusya ve Ermenistan arasında imzalanan bildiriye göre;

- Laçın koridoru ve Dağlık Karabağ'da (şuşa hariç) Rus Barış Gücü görev yapacak. Komuta karargâhı Hankendi şehrinde yer alacaktı;
- Her beş yıllık sürecin dolmasından altı ay önce taraflardan biri (Azerbaycan yahut Ermenistan) reddini beyan etmedikçe, Rus gücünün bölgede bulunuşu otomatik olarak beş yıl daha uzayacaktı.

Bu çerçevede Rusya'nın silahlı askeri personeli, askeri zırhlı araçları ve özel teçhizatından oluşan barışı koruma birliği Karabağ'a konuşlandırılmıştı. Aslında Azerbaycan bu birliklerin çekilmesini istiyordu. Bu nedenle, Rusya'nın taleplerine rağmen bu birliklere uluslararası görev statüsü vermedi. Bu süreçte Ermenistan yetkilileri ise Rus Barış Gücü'nün bölgede daimi olması için ellerinden geleni yapacaklarını açıklamışlardı. Rusya-Ukrayna savaşı başladıktan sonra Rus Barış Gücü, 17 Nisan 2024'ten itibaren yani üçlü bildirinin öngördüğü 5 yıllık süreden de önce bölgeden çekilmeye başladı.

KARDEŞ AZERBAYCAN'IN KARABAĞ ZAFERİNİ KUTLUYOR, VATAN SAVUNMASINDA ŞEHİT DÜŞMÜŞ EVLATLARINI RAHMETLE, TER DÖKMÜŞ GAZİLERİNİ MİNNETLE ANIYORUZ.

YAŞASIN TÜRKİYE - AZERBAYCAN KARDEŞLİĞİ

**Dr Gürbüz
MIZRAK**

7 Kasım 2025